

Sărăcia și capitalismul

RÂVNA

2013

Optimismul referitor la “aducerea la același nivel” a lumii a treia cu țările vestice începe să dispară din atenția publică, mai ales când acest optimism cere a fi comparat cu realizările reale în termeni de dezvoltare națională pentru aceste țări. Conform Băncii Mondiale, în lume trăiesc 2.2 miliarde de oameni sub limita sărăciei în zilele noastre. În țările din lumea a treia, între un sfert și o treime din copii mor înainte de a împlini 5 ani – în cele mai sărace țări, acest număr se apropie de jumătate. Aceste statistici și altele la fel de îngrijorătoare contrastează frapant cu cifrele amețitoare, care ilustrează circulația unor sume fabuloase de bani în economia mondială: un trilion de dolari pe zi sunt folosiți în schimburile făcute pe piețele de schimb externe; apoi cei mai bogați 3 oameni controlează mai multă bogăție decât cele mai sărace 43 de țări iar averea combinată a celor mai bogați 225 de oameni este egală cu venitul jumătății sărace a populației globale. Sărăcia pare a fi un fenomen de care nu vom scăpa prea repede, chiar dacă capitalismul se arată victorios pe aproape tot globul.

Cu toții recunoaștem ca sărăcia este o problema, dar pare greu de crezut ca sărăcia ar fi o problema ce ține de mâna de lucru. Nu rar se întâmplă în viață de zi cu zi să dăm peste atitudini ce pornesc de la ideea ca nu toți oamenii vor să muncească (destul) și de-aia trăim prost. Bineînțeles, astfel de atitudini vor să afișeze un caracter puternic sau o voință de fier, dar e ușor de arătat cum acestea reprezintă exact opusul: o lașitate instalată adânc în identitatea individului. A munci prosteste, doar pentru ca alții să îți fure roadele muncii tale nu implica trăsături de caracter de invidiat.

Pentru a înțelege de ce sărăcia persistă – în ciuda ratei accelerate cu care se consumă resursele naturale ale planetei, a tehnologiei avansate de care dispunem și a faptului că majoritatea oamenilor ajung totuși să își consume viața muncind și nu lenevind – e nevoie să înțelegem această sărăcie pornind de la felul în care munca e organizată în sistemul capitalist. Oamenii nu se nasc într-o lume săracă, lipsită de resurse. Aproape jumătate din producția alimentară a lumii e aruncată la gunoi înainte de a ajunge pe masa cuiva¹. Știm că avem mai mult decât suficiente resurse și energie umană pentru a îmbrăca, hrăni, educa, asigura medicamente și o dezvoltare intelectuală pentru întreaga populație a lumii. Eșecul îndeplinirii unor astfel de obiective are de-a face cu felul în care relațiile noastre sociale sunt organizate – pe scurt, cu capitalismul.

Cum se face că sărăcia este creată de capitalism? Exact în același mod în care acesta creează profituri – prin munca ființelor umane. Sărăcia și profiturile sunt două fețe ale aceleiași monede. Acei apărători ai capitalismului care pun accentul pe faptul că sistemul creează o bogăție uriașă omit să ne spună că bogăția pe care acesta o produce e rezultatul unui simplu transfer – în termeni de energie umană, idei și acțiuni – de la o majoritate dominată spre o minoritate care deține puterea. Acest transfer dă naștere profitului financiar.

Pe scurt, de unde vine profitul (și unde pleacă)

Valoarea se creează la locul de muncă. Capitalistul aduce resurse financiare și materiale iar angajatul îi pune la dispoziție forța de muncă. Fiecare contribuie cu ceva, dar fructul colaborării lor nu este niciodată împărțit frățeste. Capitalistul nu se mulțumește să țină angajatul la lucru doar 4 ore, să zicem, chiar dacă aceste 4 ore ar fi suficiente pentru a acoperi toate costurile de producție ale produsului finit. Angajatorul dispune de timpul și de forța de muncă a angajatului doar pentru că acesta din urmă nu deține mijloace de producție și este nevoit să își vândă forța de muncă pentru a putea trăii. De aceea, angajatorul e cel care stabilește regulile. Angajatul nu poate spune: „Pe ziua de azi am realizat destule produse, astfel încât costurile de producție să fie acoperite, salariul meu pe ziua de azi să fie asigurat și chiar și patronului îi rămână de un salariu egal cu al meu, ca recompensă pentru resursele puse la dispoziție. Acum pot să plec acasă să mă ocup de familie, să citesc o carte, să vad un film etc. Patronul va spune că timpul de lucru nu s-a sfârșit cu acele 4 ore și se va folosi de angajat atât cât îi permite legea. Salariul nu are nici o legătură cu efortul depus, ci cu puterea de negociere a angajatului. Dacă munca acestuia poate fi îndeplinită de orice alt muncitor necalificat, există o mulțime de șomeri care așteaptă să îi a locul. Prin urmare, angajatul nu va putea pretinde prea mult iar patronul de obicei nu

¹ <http://www.guardian.co.uk/environment/2013/jan/10/half-world-food-waste>

e prea darnic. Îi va da atât cât să poată trăii de pe o zi pe alta, pentru a putea să își realizeze sarcinile la locul de muncă.

De obicei, muncitorul de rând nu e o persoană care a trăit iresponsabil și nu a știut să își gestioneze averea. De cele mai multe ori, muncitorul de rând e o persoană care nu a avut niciodată prea mult de ales. Asta pentru că mijloacele de subsistență s-au acumulat de-a lungul timpului în mâinile altora.

Asta înseamnă munca în capitalism și de aceea sărăcia este o problemă strâns legată de problema muncii.

Biblioteca Anarhistă

RÂVNA
Sărăcia și capitalismul
2013

Preluat la 19.12.2022 de la <https://iasromania.wordpress.com/>

ro.theanarchistlibrary.org